

PROSJEKT:

“KVALIFIKASJONER BARNEHAGEBARN MÅ HA FØR SKOLESTART”

Klar til start?

Laura, Annabelle og Emma

INNHold:

Side 3	FORORD
Side 4	INNLEDNING
Side 5	BARNHAGENS STYRINGSdokUMENTER
Side 6	BARNEHAGENS SYN PÅ BARN OG BARNDOM
Side 6	BARNs MEDVIRKNING
Side 7	LEIK OG LÆRING I BARNEHAGEN
Side 9	BARNs SELVOPPFATNING OG SOSIALE KOMPETANSE
Side 10	FAGOMRÅDENE
Side 11	KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST
Side 12	LÆRINGSPLAN FOR KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST
Side 14	ANTALL, ROM OG FORM
Side 15	LÆRINGSPLAN FOR ANTALL, ROM OG FORM
Side 16	KROPP, BEVEGELSE OG HELSE
Side 18	KUNST, KULTUR OG KREATIVITET
Side 19	LÆRINGSPLAN FOR KUNST, KULTUR OG KREATIVITET
Side 20	DOKUMENTASJON
Side 21	VURDERING
Side 22	AVSLUTNING
Side 23	KILDER / LITTERATURHENVISNING

Prosjekt:

"Kvalifikasjoner barnehagebarn må ha før skolestart".

Forord

Barnehagen er med på å legge grunnlaget for livslang læring. De fleste barn går i barnehage før skolestart, og barnehagene har derfor en unik mulighet til å legge til rette for et godt og trygt læringsmiljø og læringsarena.

Tiden barna tilbringer i barnehagen er en viktig del av deres liv og bør preges av frihet, lek og stimulering av lærelyst.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Læring forgår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet og er nært sammenvevd med lek, oppdragelse og omsorg. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder. Barns egen interesse og spørsmål bør danne grunnlaget for læringsprosesser og temaer i barnehagen.

(KD, 2006 s.26f)

Thomas Moser skriver i sin bok "Ny rammeplan- ny barnehagepedagogikk": om barnet som læringsaktør i barnehagen: *"Vi vil våge påstanden at det knapt nok finnes noen annen seksårsperiode i et livsløp der det læres så mye som nettopp fram til seks-årsalderen."*

Vi som jobber i barnehage ønsker å utnytte dette ved å gi barna gode opplevelser og erfaringer på så mange områder som mulig. Dette for å skaffe referanser som de kan henge nye kunnskaper på. "Tidlig innsats for livslang læring" fra Kunnskapsdepartementet legger spesielt vekt på viktigheten av stimulering av språk i førskolealder. Det viser seg at dette kan forbygge faglige problemer som ofte avdekkes de første årene i skolen.

I følge kunnskapsminister Bård Vegard Solhjell bør det ikke være et mål at barnehagebarn skal nå kunnskapsmål som i skolen, men sørge for at alle barn får et godt sosialt og personlig grunnlag for å kunne følge med på skolen.

Språkstimulering og styrking av barns sosiale kompetanse, konsentrasjonsevne, forståelse av regler, lærelyst og tillit til egen læreevne mener han er viktig.

Etatens tilbakemeldinger er at det skal satses på språkstimulering i et 0-15 års perspektiv, og dette har også vært med på prege denne planen.

Nedre Eiker, 20.04.09

Ellen Pettersen
Virksomhetsleder barnehage

Jane Lysaker
Virksomhetsleder barnehage

Sine Frødin
Barnehagestyrer

Elin Kristina Overlund
Pedagogisk leder barnehage

Innledning:

En ressursgruppe med medlemmer fra barnehagene fikk følgende oppdrag fra utvalg for Oppvekst og kultur (H3):

“Videreføre samhandlingen mellom barnehage og skole for å enes om krav man kan sette til kvalifikasjoner barnehagebarn må ha før skolestart.”

Skolene har deltatt med to representanter på to møter, og i tillegg har barneskolene svart på henvendelser fra gruppa via e-post.

De andre barnehagene har også kommet med innspill til prosjektet.

Småbarnsalderen er en viktig periode for utvikling av evnen til kommunikasjon, begrepsforståelse og ordforråd. Barn har nedfødt nysgjerrighet og motivasjon for læring som må støttes og utvikles gjennom hele opplæringsløpet. Forskning viser at barn som har god språkutvikling før skolestart, har bedre sosial utvikling og bedre leseutvikling på barnetrinnet enn barn med forsinket språkutvikling. Leseutviklingen påvirker motivasjonen, som igjen påvirker faglig læring.

(St.meld nr.16:11,og ingen sto igjen)

I notatet “Jakten på barnehagens egenart” er det poengtert at barnehage og skole må arbeide for å bli bedre kjent, slik at likeverdet og kunnskapen mellom de ulike virksomheter kan økes. Kanskje er det en misforståelse å knytte sammenhengen og helheten mellom barnehage og skole til likhet: mangfold kan i seg selv være en målsetting.

Det er et stort politisk trykk på førskoleprofesjonen for å styrke barnehage som læringsarena. Samtidig skal førskolelærerne bevare barnehagens egenart som arena for lek og omsorg. Barna skal møtes, ses og høres av kompetente voksne med respekt for det de er og kan. Akkurat det er et vesentlig grunnlag for barns demokratiske deltakelse i hverdagen. Barnehager der dette skjer skaper gode utviklings- og læringsarenaer, og det kan utgjøre en positiv forskjell for barna senere i livet.

Det er som sagt en selvfølge å arbeide for å skape gode overganger i utdanningssystemet. Men ulikhet må leve side om side som grunnlag for likeverdighet.

På bakgrunn av dette og annen forskning velger vi å sette fokus på sosial utvikling og språk. Det er også i tråd med etatens ønske.

Barnehagens styringsdokumenter

SENTRALE DOKUMENTER

- FNs barnekonvensjon
- Barnehageloven, fastsatt av Stortinget
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, utgitt av Kunnskapsdepartementet.
- I tillegg til dette er det utarbeidet ti temahefter.

LOKALE DOKUMENTER

- "Kommunal plan for språk- og leseutvikling"- område barnehage, og
- "Tiltaksplan for språklige minoritetsbarn i barnehagen -overgang barnehage/skole."

Litt om Rammeplanen: Rammeplanen gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver. Målet med denne er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Den blir derfor ledende for vårt arbeid med dette prosjektet.

Barnehagens innhold

Barnehagenes syn på barn og barndom

Barndommen er en livsfase med egenverdi. Ett av barndommens særpreg er samspill i lek, der initiativ, fantasi og engasjement finner sted.

Barn får grunnleggende og relevant kunnskap og innsikt gjennom dagliglivets hendelse gjennom samvær, lek og strukturerte aktiviteter.

Barnehagen må tilby barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø, uansett alder, kjønn, funksjonsnivå, sosial og kulturell bakgrunn. Personalet må møte barn på en måte som formidler respekt og tillit. Deres syn på barn og barndom vil ha konsekvenser for hvordan personalet forstår barns uttrykk. (Rammeplanen)

I notatet "Jakten på barnehagens egenart" fra Utdanningsforbundet skriver Einar Juell: *"Barnehagens egenart og styrke ligger i et helhetssyn på barn og barndom. I barnehagepedagogikken skilles det ikke mellom omsorg og læring – begge deler forutsetter god kommunikasjon mellom personalet og barn. Det relasjonelle aspektet er det viktigste grunnlaget for å stimulere til læring. Barn har mange sider, mange innganger til læring og utvikling. Opplevelser og erfaringer er viktige aspekter av denne læringen. Den frie leken skaper integritet, liv, lyst, frykt og latter. Den gir livsvisdom, mening, nye erfaringer og bred læring. Barndommen har en verdi i seg selv, den er ikke bare en forberedelse til skolegang og voksenliv. De norske barnehagene høster anerkjennelse fra OECD for å kombinere pedagogikk og omsorg, og for å ha et helhetlig perspektiv med vekt på barns sosiale, motoriske, språklige, kognitive og emosjonelle utvikling."* (St.meld nr. 16:19)

Synet på barn og barndom vil også ha konsekvenser for hvordan personalet forstår barns medvirkning.

Barns medvirkning

Barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen. Graden av medvirkning vil være avhengig av barns alder og modenhet.

Å ta barns medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barna og personalet og mellom personalet og foresatte. For at barns medvirkning skal være reel må personalet ha evnen til å se, lytte og tolke barns uttrykk. Hverdagen må organiseres slik at det blir tid og rom for å lytte og samtale.

Det er god trening i å ta egne valg når barn får medvirke i hverdagen sin!

"jeg trenger å øve meg på å klare å tenke,
velge selv og stole på egne valg"

Leik og læring i barnehagen

Rammeplanen tar utgangspunkt i et helhetssyn på barn. Dette betyr at barns utvikling ses som et dynamisk og tett sammenvevd samspill mellom deres fysiske og mentale forutsetninger og miljøet de vokser opp i. Samspill med andre mennesker er avgjørende for barns utvikling og læring.

Voksenrollen blir avgjørende for læringsmiljøet, og en anerkjennende væremåte gir barnet god selvfølelse. Dette er grunnleggende for all videre utvikling.

Leiken skal ha en framtrødende plass i barnas liv. Leiken har en egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Den er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. I et leikefellesskap legges grunnlag for barns vennskap med hverandre, og i samhandling med hverandre legges grunnlaget for læring og sosial kompetanse. Leiken gir også gode muligheter til å trene språk og kommunikasjonsferdigheter.

Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet, og er nært sammenvevd med leik, oppdragelse og omsorg. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder.

Den vil i stor grad være preget av kvaliteten i samspillet mellom barn og personale. Personalet må vektlegge en anerkjennende væremåte i forhold til barns læring.

I barnehagen foregår læring i både formelle og uformelle situasjoner:

Formelle situasjoner er planlagt og ledet av personalet.	Uformelle lærings situasjoner er knyttet til hverdagsaktiviteter og her-og-nå situasjoner, leik, oppdragelse og annen samhandling.
--	--

“DET JEG HØRER, GLEMMER JEG.

DET JEG SER, HUSKER JEG.

DET JEG GJØR, FORSTÅR JEG”

Kinesisk ordspråk

Målformuleringene i Kunnskapsløftet og i Rammeplanen er forskjellige. Kunnskapsløftet bruker formuleringen "skal kunne", mens Rammeplanen har fokus på prosessmål. I skolen er det større fokus på kunnskapsmål. Formuleringer som: "Barna skal oppleve, sanse, erfare, utforske.." er ofte brukt i barnehagen, mens det samme sees igjen i metodene i skolesammenheng.

"I Lærerplanen for kunnskapsløftet rettes søkelyset mot ambisjonene skolen har for den enkelte elevs læring av fag gjennom ferdigheter og kompetansemål. I Rammeplanen for barnehagens innhold og erfaring er fokus satt på personalets arbeid og hva barnehagen kan bidra til at barna opplever og erfarer gjennom prosessmål." (Sitat fra "Ny rammeplan-ny barnehagepedagogikk")

Kunnskapsdepartementet (KD2008d) ønsker å videreutvikle samarbeidet og sammenhengen mellom barnehage og skole, men erkjenner at læringskulturene er forskjellige. Det påpekes at respekt for forskjelligheten er en forutsetning for at overgangen og samarbeidet skal bli bedre.

Barns selvoppfatning og sosiale kompetanse

Barnehagen skal sørge for at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt fellesskap. For at barn skal få en positiv selvoppfatning er det viktig å ha tro på seg selv og egen mestring. En positiv selvoppfatning utvikles i samspill med venner og nære omsorgspersoner, og det er derfor viktig å se dette i sammenheng med utvikling av sosial kompetanse.

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Barn som mestrer sosialt samspill med andre har et godt utgangspunkt for læring på andre områder. Gjennom samtale, veiledning og gode forbilder i hverdagen, skal barna få erfaringer som gir god sosial utvikling. Barnehagens hverdag bør være preget av gode følelsesmessige opplevelser der glede og humor er tilstede.

Sosial kompetanse er vesentlig for å motarbeide utvikling av problematferd.

Personalet er rollemodeller og skal bidra til barns læring av sosiale ferdigheter gjennom egen væremåte. Anerkjennende og støttende relasjoner er et viktig grunnlag for utvikling av selvoppfatning og sosial kompetanse.

I barnehagen skal det jobbes for at barna utvikler følgende ferdigheter innenfor selvstendighet og sosial kompetanse:

- selvstendighet, selvhjulpenhet.
- tro på egen evne til mestring
- ta initiativ til vennskap
- kan opprettholde vennskap
- ha tro på seg selv som person
- ha evne til å sette seg inn i andres situasjon, empati
- vise at det bryr seg om andre, medfølelse
- ta hensyn og vise omsorg
- kunne hevde egne meninger på en god måte og tørre å ta ordet
- løse konflikter
- balansere behovet for selvhevdelse og evnen til å se andres behov
- kunne vente på tur
- ta imot og utføre beskjeder
- respekt for andre, både barn og voksne
- forholde seg til små og store grupper(i klassen på skolen er det ofte mange barn og bare en voksen)
- forholde seg til rutiner og regler
- konsentrasjon, kunne jobbe selvstendig
- mestre av- og påkledning
- ha orden på egne klær og ting

Barnehagen og skolen har et felles ansvar for at barna kan møte skolen med nysgjerrighet og tillit til egne forutsetninger.

Fagområdene

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. Fagområdene vil sjelden opptre isolert.

I samarbeid med skole mener vi at følgende fagområder vil dekke de grunnleggende kvalifikasjoner for å kunne fungere i samfunnet, for å mestre skolehverdagen og det videre oppvekstløpet til barna:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Antall, rom og form
- Kropp, bevegelse og helse
- Kunst, kultur og kreativitet

For hvert fagområde har vi formulert mål for arbeidet. Målene som retter seg mot barnas opplevelser og læring er formulert som prosessmål. Arbeidsmåter må tilpasses det enkelte barn og gruppens interesse og alder, samt barnehagens rammebetingelser. Dette skal komme tydelig fram (nedfelles) i barnehagens årsplan.

Vi har valgt ut noen av de viktigste tiltakene, og disse skal være førende for alle barnehager i kommunen.

Kommunikasjon, språk og tekst

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle et rikt og variert språk. Barnehagen skal legge til rette for et godt språkmiljø for alle barna. Ved å få varierte og gode erfaringer forstår og lærer barn nye begreper. Å ha et forståelig språk er viktig for å fungere bra sammen med andre. Kommunikasjon innebærer at vi også må være bevisst hvordan vi omgås; samtaleform og hvordan vi oppfører oss mot hverandre. Språket er personlig og identitetsdannende og nært knyttet til følelser. (utdrag fra Rammeplanen)

I barnehagen er det muntlige språket sentralt, og de voksne er viktige modeller. Barnehagen kan oppnå gode resultater for barns språkutvikling ved å benytte metoder som lar seg forene med barnehagens tradisjoner for læring gjennom lek.

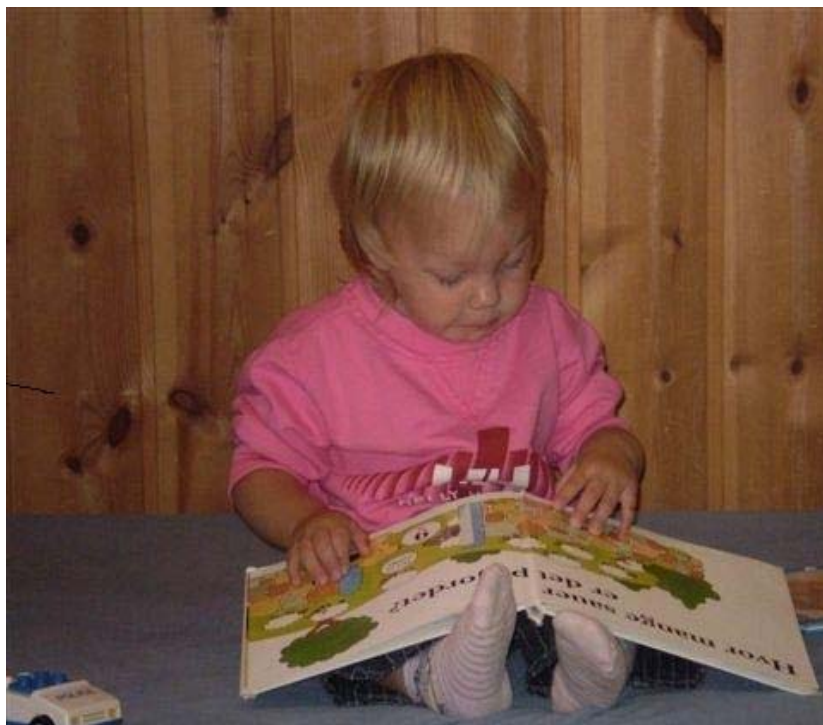
Språkleiker i barnehagen kan benyttes for å forebygge senere lese- og skrivevansker.

Godt tilrettelagte tiltak for minoritetsspråklige barn i barnehage har positiv innvirkning på barnas skolestart og hvordan de klarer seg videre i skolen.

Dette fagområdet innebærer daglig samtale, skriftlig og muntlig fortelling, dikt, rim, regler, rytme og sanger.

Alle barn blir kartlagt omkring den måneden de fyller 4 år med TRAS; Tidlig Registrering av Språk.

Kommunens "Tiltaksplan for språklige minoritetsbarn i barnehagen – overgang barnehage skole" følges.

LÆRINGSPLAN FOR KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Hovedområder	Mål	Arbeidsmåter
	<i>Barnehagen skal bidra til at barna:</i>	<i>Personalet skal:</i>
Samspill Kommunikasjon	<p>Kan lytte og samtale med andre</p> <p>Skaper positive relasjoner i lek</p> <p>Kan løse konflikter</p>	<p>Gi barna tidlig og god språkstimulering</p> <p>Ha gode samtaler med barna ved å lytte, spørre og undre oss sammen med barna</p> <p>Være bevisst hvordan de kommuniserer med barna i hverdagen, også kroppsspråk.</p> <p>Legge til rette for meningsfulle opplevelser</p>
Talespråk	<p>Uttrykker følelser, tanker og ønsker</p> <p>Utvikler et rikt og variert talespråk</p> <p>Får øve på enkel gjenfortelling</p> <p>Kan samtale om bilder og opplevelser</p>	<p>Sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel</p> <p>Kunne tolke små barns non-verbale uttrykk og bekrefte dette ved å sette ord på uttrykk, hendelser, opplevelser med mer.</p> <p>Legge til rette for høytlesing og at barna har bøker tilgjengelig når de ønsker det</p>
Språkforståelse	<p>Utvikler begrepsforståelse og ordforråd</p> <p>Får et positivt forhold til tekst, bøker og muntlig fortelling</p> <p>Blir kjent med bøker, sanger, bilder og media</p>	<p>Skape tid og rom for å bruke språket i tilrettelagt aktiviteter, lek og i hverdags-situasjoner</p> <p>Samtale om daglige hendelser</p> <p>Oppfordre barna til muntlig fortelling</p> <p>Være bevisst begrepsinnlæring i hverdagen; i måltider, av-og påkledning, lek, turer mm</p> <p>Hjelpe barn til å sette ord på egne tanker og følelser</p> <p>Lese bøker, fortelle, synge, bruke rim, sangleker og regler sammen med barna</p>

<p>Lese-og skriveforberedende aktiviteter</p>	<p>Blir kjent med symboler som siffer og bokstaver og får se skriftspråket i bruk</p> <p>Kjenner igjen og øver på å skrive navnet sitt</p> <p>Leiker med rim, regler og rytme</p>	<p>La barn møte bokstaver, tall og ordbilder daglige sammenhenger</p> <p>Legge til rette for aktiviteter som tegne, telle, sortere, lese, lekeskrive og tøyse med språket</p> <p>Benytte ulike språkstimulerende metoder tilpasset barnas alder og behov som for eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Språksprell • Snakkepakken • Karlstadmodellen med mer <p>Kartlegge språket med TRAS når barna er 4 år.</p> <p>At barn med forsinket språkutvikling eller andre språkvansker får tidlig og god hjelp</p> <p>Følge "tiltaksplan for minoritetsspråklige barn" siste år før skolestart</p>
--	---	--

BØNN TIL DEG SOM VIL LÆRE MEG Å LESE.

Lek med meg, fortell for meg,
Lær meg rim og regler!
Lær meg sanger, lær meg eventyr,
Snakk med meg!
La meg få mime og dramatisere!
Lytt til det jeg forteller!
Lær meg hva skjønnhet og trygghet er!
Vis meg hva kjærlighet er!

Før du vet av det, kan jeg være
et barn som leser.

Anne Lise Gjerdrum

Antall, rom og form

Matematikk finnes i alt vi gjør i hverdagen og er en del av livet vårt. Vi trenger den til å tenke, for å kommunisere og finne løsninger. Det er iboende trang i mennesket å finne ut og endre litt og se hva som skjer... Det er å lete etter mønster eller systemer. Toåring imiterer hverandre og varierer litt på utføringen.. Når man snakker om hvordan noe er, hvor det er plassert, hva det ligner på, hvor stort, tungt, dypt, nært det er, hva symbolet betyr hvor mange eller hvor få, hvem som er like- da lærer barnet matematikk.

Fagområdet ANTALL ROM OG FORM er beskrevet i Rmpl:

"Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger. (..) Barnehagen må bidra til at barna opplever glede over å utforske og leke med tall og former, tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper, erfarer ulike typer størrelser og mål gjennom å sortere og sammenlikne, leker med form og mønster, erfarer plassering og orientering og på den måten utvikler sine evner til lokalisering".

Matematiske begreper

(teorigrunnlag for de voksne – se vedlegg Matematikkompetanse i Nedre Eiker):

Rom	mål	Form	vekt
Posisjon	tall	Mønster	symboler Ulikheter

Vi kan dele opp fagområdet i 3 hovedområder, hvor begrepene antall, rom og form er tilstede:

Problemløsning (matematisk språk)	Geometri	Telling og antall
Skiller stor/liten	<u>Form, design og lokalisering</u> (kroppsdeler plassert, pusle, putteboks, skille enkle former, lage mønstre med nabbiperler, tegne kjente ting, finne veien/ "hvor er..?", forskjell på en tomat og et eple, over/under/foran/bak osv)	<u>Tall, tallrekke og telling</u> (skiller en og mange, bruker tallord: hundretusen, peketelling, se antall ting opp til tre, telle til ti på rams)
Opp/ned		
Kunne beskrive en ting; farge konsistens, form, overflate, temperatur (for eksempel: rød ball, bløt bamse, kald is)		
Størrelsesforhold og mengder (lenger enn, mindre enn, i midten, høyest, lengst)	<u>Mønster og orden</u> (bildelotto, rytme/bevegelse, skjønner dagens faste rutiner, ordne ting etter likhet/størrelse, lager egne mønster, sorterer etter egenskap, se på spor i snøen)	<u>Antall</u> (hente for eksempel tre ting på oppfordring, vise med fingeren hvor mange år det er, dekke bord, teller og sier hvor mange, ti rosiner i en haug er like mange som ti rosiner utover bordet)

Hentet fra Solem, I. H., & Reikerås, E. (2001). Det matematiske barnet. Bergen: Caspar, Reidar Mosvold, Universitetet i Stavanger, Bishop1988

LÆRINGSPLAN FOR ANTALL, ROM OG FORM

Hovedområder	Mål	Arbeidsmåter
	<i>Barnehagen skal bidra til at barna:</i>	<i>Personalet skal:</i>
Telling og antall	<p>Opplever glede over å utforske og leike med tall og former.</p> <p>Tilegner seg gode og anvendbare matematiske begreper</p>	<p>Gi arbeidsoppgaver i små og større grupper</p> <p>Legge til rette for leik: Stable klosser, putte i puttekasse, leke butikk, dukkehjem, bondegård</p>
Geometri	<p>Erfarer, utforsker og leiker med form og mønster</p> <p>Erfarer ulike typer størrelser, former, design og mål gjennom sortering og sammenlikning</p> <p>Erfarer plassering og orientering og dermed utvikle evner til lokalisering</p>	<p>fange det interessante i det alminnelige - bruker hverdagssituasjoner som gode læringssituasjoner og til matematiske samtaler (dekking av bord, påkledning, bygge skulpturer av snø eller sand)</p> <p>La barna sette ord på og forklare tanker og løsninger på ting</p> <p>Oppmuntre til telleglede, tell sammen med barna</p>
Problemløsning (matematisk språk)	<p>Lærer kritisk granskning</p> <p>Se sammenhenger</p> <p>Oppfatte forløp</p> <p>Se konsekvenser</p>	<p>Legge til rette for matematiske erfaringer i barnas lekemiljø (se Rammeplanens temahefte for antall, rom og form)</p> <p>Observere og bli kjent med barns matematiske kompetanse for å vite hva barna trenger mer erfaring i.</p> <p>Hvor er...? Hvor mange? Hvem er like? Hvilken form?</p> <p>Klapping, rim og regler Telle med fingrene Sanger (en kort, en lang, gubben og gamla osv) Ordsymboler (navnelapper) Eventyr</p>

Kropp, bevegelse og helse

Gjennom bevegelse utvikles ikke bare motorikk, men også alt fra språk og konsentrasjon, til sosial læring. All motorikk må automatiseres slik at barnets bevissthet slipper å styre bevegelsene. Først da kan barnet rette all sin oppmerksomhet mot utvikling av språk og tankeevne.

I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet.

Gjennom kroppslig aktivitet lærer barna omgivelsene og seg selv å kjenne. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder. Dette har igjen betydning for utvikling av sosial kompetanse.

Forskning viser at barn i dag er mer passive og at de i ung alder utvikler problemer med muskulatur og helse. Det er derfor viktig å bidra til å forebygge dette og legge til rette for mye tid til utelek og bevegelse i barnehagen. (utdrag fra Rammeplanen)

LÆRINGSPLAN FOR KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

Områder	Mål	Arbeidsmåter
	<i>Barnehagen skal bidra til at barna:</i>	<i>Personalet skal:</i>
Kropp, bevegelse	Får et positivt selvbilde gjennom kroppslig mestring	Gi rom for mye lek ute, samt turer i skog og nærmiljø
	Får gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer	Være til stede og delaktig i aktiviteter ute og inne
	Utvikler finmotoriske ferdigheter som blyantgrep, øye-hånd koordinasjon mm	Legge til rette for finmotoriske aktiviteter bidrar til utvikling av finmotorikk
Helse	Utvikler sin kroppsbeherskelse, motorikk og rytme	Sørge for at dagen varieres mellom ro, hvile, aktiviteter og måltider.
	Forstår betydningen av gode hygieniske vaner og et sunt kosthold	Sørge for gode rutiner, samt fleksibilitet i hverdagen
	Barna får ta del i forberedelser til måltider	Sørge for håndvask før mat og etter toalettbesøk
		Sørge for et sunt hverdagskosthold
		Lage mat og bake sammen med barna
Holdninger	Får gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider	Ha gode holdninger og vise dette i praksis
	Utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslig utfordringer	Se til at jenter og gutter får like muligheter
	Utvikler forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at vi er forskjellige	Ta vare på helse og sikkerhet og kunne utføre førstehjelp

Kunst, kultur og kreativitet

Barnehagen må gi barn mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å uttrykke seg estetisk. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre eller skape noe felles, bidrar til samhørighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon. (sitat fra Rammeplanen)

De utvikler uttrykksformer og erfaringer i språk, tekst, kommunikasjon, selvhevdelse, ansvar, turtaking, konsentrasjon og lytting. Man må takle alle de sistnevnte områdene i takt med den allsidige aktiviteten for å få i gang en spennende prosess (utdrag fra Rammeplanen)

Ordet "kultur" har i barnehagen en todelt betydning; vi må ikke glemme barnas kultur som lever sitt eget liv!

Barnekulturen er barnas egen måte å uttrykke seg på gjennom dramatisk rollelek, sin kommunikasjon i form av det muntlige språket, kroppsspråket og kreativiteten de legger i dette. Barn kommuniserer også gjennom tegning og andre formingsaktiviteter der de både forteller og dikter mens de jobber med aktiviteten. Gamle folkerim og regler får stadig ny "vri" og høres annerledes ut fra øst til vest i landet.

Gi barna elementær kunnskap om ulike virkemidler for å uttrykke seg - det skaper et spennende og kreativt miljø med mye glede og humor!

LÆRINGSPLAN FOR KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Hovedområder	Mål	Arbeidsmåter
	<i>Barnehagen skal bidra til at barna:</i>	<i>Personalet skal:</i>
	Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:	Gi barna opplevelser av kultur og tradisjoner gjennom ulike markeringer (for eksempel høsttema/ høsttakkefest, FN-dagen, Jul, fastelavnstid/Karneval, påske, Grunnlovsdagen, sommertema /sommeravslutning)
Billedkunst og kunsthåndverk	Utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk"	La barna få mulighet til å lytte til ulike fortellinger, oppleve og se i form av bilder, bøker, sanger, fortellinger rim og regler.
Musikk		
Dans		
Drama	Styrker sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk	Legge til rette for at barna får uttrykke seg og eksperimentere gjennom sang, dans, drama og ulike formingsaktiviteter.
Språk	Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede	
Litteratur		Sørge for at barna får erfaringer i og lærer om andre kulturer og andre skikker, tradisjoner og levesett, gjennom bruk av for eksempel musikk, dans, sang, drama, eventyr
Film	Utvikler sin evne til å bearbeide og kommunisere sine inntrykk og gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet	Sette fokus på samene, som er vår nasjons minoritet og egen kultur.
Arkitektur og design	Utvikler elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama	Lære bort, leke med og dermed holde ved like ulike sangleker, sanger, rim/regler, forskjellig barnelitteratur, filmer, musikk og kunst.
	Opplever at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse	Gi barna erfaring med forskjellige sjangere (Eventyr, skjønnlitteratur, rim/regler og sanger). Dette gir god trening i språklig bevissthet, begrepsreining og erfaring med ordene, både språklig og semantisk.

Dokumentasjon

Dokumentasjon er beskrevet i eget kapittel i Rammeplanen og er en viktig del av arbeidet i barnehagen. *"Dokumentasjon kan være et middel for å få fram ulike oppfatninger og åpne for kritisk og reflekterende praksis."*

Å dokumentere hjelper barnehagene i utviklings- og vurderingsarbeidet og til å vise omverdenen og ikke minst foreldrene litt fra livet i barnehagen. Medvirkning fra barna blir her viktig for hva de ønsker at andre skal ta del i.

Dokumentasjon er bevisene på hva vi gjør!

DISSE DOKUMENTASJONSMÅTENE KAN BRUKES I BARNEHAGENE:

- skriftlig vurdering av innhold og system i barnehagen (Årsplan, månedsplan, ukeplan og lignende)
- refleksjoner i personalet jevnlig på avdelings- og personalmøter som skriftliggjøres
- Vurderinger av enkeltaktiviteter, temaer og prosjekter
- Barnas egne produkter og arbeider vises fram
- Bilder av prosesser og produkter/film (for foreldre og til refleksjon hos personalet)
- Loggbok ift. situasjoner
- Vurderingsskjemaer (for eksempel TRAS, Alle med, Kuno Beller, skjemaer lik de som brukes i "ABC og 123") Nyttig i fht. barn med spesielle behov, og der vi er usikre på hva barna mestrer.
- Foreldresamtaler
- IOP og oppfølgingsplaner for enkeltbarn
- Praksisfortellinger
- Arbeidspermer / dokumentasjonspermer til barna

Dokumentasjon er et verktøy for å vurdere, og for å synliggjøre prosesser i barnehagen.

Vurdering

Kvaliteten i det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen er en av de viktigste forutsetningene for barne utvikling og læring. Barnegruppens og det enkelte barns trivsel og utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende.

Barnehagens arbeid skal vurderes, dvs. beskrives, analyseres og fortolkes i fht. kriterier gitt i barnehageloven, rammeplanen og eventuelle lokale tilpasninger og planer.

Rammeplanen fokuserer på den voksnes rolle, engasjement og formidlingsevne som viktigste forutsetning for barns læring. Det er derfor viktig å gjøre dette til gjenstand for vurdering.

Forståelse av vurderingsarbeidet i barnehagen: En praksis med et for sterkt individuelt fokus, for eksempel i form av kartlegging, målinger og tester av enkeltbarn, vil kunne være i strid med rammeplanens intensjoner om at: *"Barnehagen skal normalt ikke vurdere måloppnåelse hos enkeltbarn i forhold til gitte kriterier. Dersom det skal settes opp spesifikke mål for enkeltbarn, må dette ha begrunnelse, og målene må settes i samarbeid med foreldrene og eventuelle samarbeidsparter utenfor barnehagen. Denne type dokumentasjon er underlagt taushetsplikt."* (Rammeplanen s.50)

Det er enighet hos representantene fra Utdanningsforbundet, barnehage og skole at det ikke er bør bli et "skjemavelde" med masse kartleggings skjemaer – tida blir fort "spist opp". Skjemaer bør først og fremst fungere som et grunnlag for vurdering innad i barnehagen og samarbeid med foreldre og skolen. Kartlegginger som er aktuelle er av de voksne i barnehagen, det er disse rammeplanen setter direkte mål for.

Et annet aspekt er at kartlegginger blir gjort i ett miljø med noens øyne, mens et nytt miljø og andre øyne kan vise helt andre prestasjoner hos et barn! Av den grunn blir kartlegging av enkeltbarns kompetanse ikke en del av denne planen.

Systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for barnehagen som en lærende organisasjon og er viktig for å sikre en god kvalitetsutvikling av barnehagen som en leike- og læringsarena.

AVSLUTNING

Prosjektgruppa mener dette arbeidet med barns kvalifikasjoner før skolestart må sees i sammenheng med planer for overgang barnehage / skole.

Barnehagene har øvede blikk og mye fagkunnskap om skolestarterne. Denne informasjon er viktig for at skolen skal være forberedt på å ta imot den enkelte elev med de individuelle forutsetninger barnet har. Dette for at kontaktlærer på første trinn i skolen skal få den oppfølging og støtte som måtte være nødvendig for å tilpasse opplæringen til den enkelte elev.

Det finnes mange kommuner og fagfolk fra Pedagogisk-psykologisk tjeneste som i dag utarbeider kartleggingsverktøy for å kunne legge til rette best mulig opplæring etter det enkelte barns behov.

Vi i prosjektgruppa har gjennomgått en del av dette materialet, og ser absolutt nytteverdien av dette for barn med spesielle behov. (se vedlegg) Det er mye som kan være veiledende for de andre barna også, men vi mener det blir feil å ha fokus på dette for alle barn når Rammeplanen vår tar utgangspunkt i å tenke helhet og helhetlige læringsprosesser. " *Barn som skårer bra i språk og matte kan være så redd for å begynne på skolen at de vil trenge en ekstra hånd å holde i.*" (fra "Utdanning")

Vi mener at en del kartleggingsprosjekter opererer ofte med forhåndsbestemte og snevre definisjoner av kunnskaper, ferdigheter og læringsprosesser.

Det som vi også stiller spørsmål ved er hvorvidt barnehagene og de foresatte er med på utforming av slikt materiell. Vi har en Rammeplan som er klar i forhold til dette.

Skolene har kommet med ønsker om hva de mener er det viktigste for barnhagebarna å mestre. Dette ser vi henger nøye sammen med vår Rammeplan og fagområder, så vi opplever at vi fint kan møtes på kvalitetskrav, og bli enige. Dette vil igjen skape en god overgang barnehage/skole.

Det viktigste for oss i barnehagene er å gjøre barn nysgjerrige på å lære, gjøre læringsprosessene så leikbetonte som mulig, og legge godt til rette for dette. Vi skal se omsorg, oppdragelse, leik, læring, sosial og språklig kompetanse i sammenheng.

Det å ha nok voksne og dyktige voksne er den viktigste forutsetningen for å kunne lykkes med dette kvalitetsarbeidet i barnehagene våre.

Kilder

Litteratur:

Solem, I. H., & Reikerås, E. (2001): Det matematiske barnet. Bergen: Caspar, Reidar Mosvold, Universitetet i Stavanger, Bishop1988

St.melding nr.16:

"...ingen sto igjen, Tidlig innsats for livslang læring"

Thomas Moser og Monica Røthle: "Ny rammeplan - ny barnehagepedagogikk"

Kunnskapsdepartementet: Rammeplan – for barnehagens innhold og oppgaver. (med temahefter)

Utdanningsetaten, Oslo Kommune: ABC og 1,2,3

Utdanningsforbundets tidsskrift "Utdanning": (div. artikler)

Nova – "Kvalitet og innhold i norske barnehager" rapport nr.6/08

Matematikkompetanse i Nedre Eiker

Nettsteder:

www.utdanningsetaten.oslo.kommune.no

www.utdanningsnytt.no